

Министерство на външните работи и на изповеданията
дирекция на изповеданията

УСТАВ

за

ДУХОВНОТО УСТРОЙСТВО И УПРАВЛЕНИЕ НА
МЮСЮЛМАНИТЕ В БЪЛГАРИЯ

СОФИЯ

Печатница Борис Инд. Кожухаров
1945.

Устав

за духовно устройство и управление на
мюсюлманите в България.

ГЛАВА I.

Общи положения.

§ 1. Всички мюсюлмани, живущи постоянно или временно в България, били те български по-аници или чужденци, се ползват със свобода на вероизповеданието си, стига изпълнението на обръщите да не нарушава действащите закони и предписанията на този устав.

§ 2. Никой мюсюлманин не може, поради религиозни убеждения, да отбягва от изпълнението на действащите и задължителни за всекиго закони и разпоредби на този устав.

§ 3. В духовно-административно и вероизповедно отношение мюсюлманите се управляват от редовидените в този устав органи и власти под върховния надзор на Министерството на външните работи и на изповеданията, а в финансово отношение, под контрола на Министерството на финансите и Върховната сметна палата.

§ 4. В вероизповедно-административно отношение мюсюлманите в България се управляват от Главно мюфтийство, мюфтийства и духовни юдилища, съгласно постановленията на този устав.

§ 5. Главният мюфтий, мюфтиите и всички длъжностни лица в вероизповеданието са отго-

Одобрено,
Министър на външните работи
и на изповеданията: /п/ П.Стайнов.
23 ноември 1945 г.

ворни за длъжностите, които заемат пред Министерството на външните работи и на изповеданията и пред духовните съдилища, а за престъпните си деяния и за щетите, които нанасят на общинските имоти отговарят на общо основание пред Гражданските съдилища,

§ 6. Деловодството и сметководството на Главното мюфтийство и мюфтийствата се водят на български език, а ония на настоятелствата се водят на български и на турски език.

ГЛАВА II.

a) Мюсюлманска вероизповедна община.

§ 7. В всяко населено място където живеят на установено местожителство поне 50 мюсюлмански семейства, тия могат, с разрешение на Министерството на външните работи и на изповеданията, да образуват вероизповедна община.

Забележка: В изключителни случаи Министерството на външните работи и на изповеданията може да разреши създаването на вероизповедна община и при по малък брой мюсюлмански семейства.

§ 8. Вероизповедната община е юридическа личност. Като такава тя има право да притежава за джамиите и медресетата си, движими и недвижими имоти и да приема със или без задължения дарения и завещания направени в тяхна полза.

§ 9. Имотите на престанала да съществува мюсюлманска вероизповедна община преминават за ликвидация върху Главното мюфтийство, което е длъжно веднага да пристъпи към ликвидацията и да внесе паричното произведение в общия фонд.

на мюсюлманското вероизповедание в страната. Забележка: Счита се, че община е престанала да съществува когато вече не отговаря на нормата предвидена в § 7.

§ 10. Всеки мюхамеданин, без разлика на коя секта принадлежи, е задължително член на мюсюлманската вероизповедна община, в района на която има постоянно си местожителство.

б) Настоятелство на мюсюлманските вероизповедни общини.

§ 11. Мюсюлманските вероизповедни общини се управляват от настоятелства състоящи се от пет члена.

Настоятелството се избира измежду членовете на съответната мюсюлманска вероизповедна община.

Забележка: До изработването на специален правилник за начина по който ще се произвеждат изборите на настоятелствата, обаче, последните се назначават по предложение на респективните мюфтии и Главното мюфтийство с заповед на Министерството на външните работи и на изповеданията.

§ 12. За членове на настоятелството се назначават всички мюсюлмани български поданици, които отговарят на следните условия:

- а) Да не са осъдени на лишение от граждански и политически права;
- б) да не са на служба на друга държава без разрешението на Българското правителство;
- в) да не са под съдебно запрещение или под попечителство;

- 6
- г) да не са съдържатели на публични димове и безнравствени заведения;
 - д) да са членове на общината най-малко три години;
 - е) да са грамотни;
 - ж) да са известни със своята честност и благонадежност.

§ 13. Не могат да бъдат назначавани за членове на настоятелството:

- 1) лица, които са в договорни отношения вероизповедната община;
- 2) чиновниците и служащите при вероизповедната община;
- 3) лицата, които нямат определено занятие
- 4) лицата, които са съдружници или сродници по кръв до трета степен, а по сватовство до втора степен.

§ 14. Оставката на цяния състав на настоятелството или на отделните му членове се подава в Министерството на външните работи и изповеданията, за което мюфтийте съобщават на Главното мюфтийство за сведение.

§ 15. Новото настоятелство приема сметките и делата на общината от старото настоятелство. За случая се съставят нуждните актове. Препис от тях се изпращат, чрез мюфтийството, в Министерството и Главното мюфтийство за сведение.

В случай, че при предаването, или отпосланието на новото настоятелство открие някои злоупотребления, председателят на настоятелството е длъжен, в срок от един месец да донесе за това по надлежния ред в Министерството на външните работи и на изповеданията и да поиска ревизия ако ревизията потвърди донесението, председателът е длъжен, най-късно 15 дни след получаване на ревизионния акт, да възбуди угловно преследване и да заведе граждански иск против бившето настоятелство по законния ред.

в) Права и длъжности на настоятелствата

§ 16. Настоятелството ръководи и управлява делата и имотите на вероизповедната община и я представлява във всяко отношение.

§ 17. Настоятелството взима решение по всички въпроси, които са от негова компетентност. То отговаря солидарно за решенията, които оществяват интересите на вероизповедната община, или които са противни на разпорежданията на този устав.

Забележка: Решенията са законни, когато са взети с вишегласие.

§ 18. Настоятелството е солидарно отговорно за прилагане на своите решения, за точното изпълнение на бюджета на вероизповедната община и изобщо за всяка нередовност и злоупотреба с приходите на общинските имоти.

§ 19. Председателят на настоятелството представлява вероизповедната община и нейните интереси пред административните и съдебни власти. Той туря в изпълнение взетите от настоятелството решения и ръководи делата на настоятелството.

§ 20. Настоятелството назначава и уволнява джамийските служители и представя по установен ред на съответния мюфтия кандидати за свещенослужители.

То контролира джамийските служители и всички богоугодни заведения на общината и бди за реда и хигиената в тях.

§ 21. Настоятелството е длъжно точно и на временно да изпълнява заповедите и нареднанията на Министерството на външните работи и на изповеданията, на Главното мюфтийство и на респективния мюфтия.

§ 22. Настоятелството води следните книги: 1) главна приходо-разходна книга; 2) протоколна книга; 3) касов дневник; 4) инвентар; 5) квитационна книга и 6) входящ и изходящ дневник.

Тези книги трябва да бъдат прономеровани, прошнуровани и заверени от респективния мюфтия.

§ 23. Дължността член на настоятелството по принцип е почетна и безплатна. Министерството на външните работи и на изповеданията, обаче, в съгласие с Главното мюфтийство, може да определи известно възнаграждение на членовете от настоятелството или на някои от тях с оглед възможностите на общината и в рамките на нейния бюджет.

§ 24. Никой член от настоятелството не може да напусне длъжността си преди да бъде формално уволнен с заповед по Министерството на външните работи и на изповеданията. На негово място Министерството назначава друго лице по реда указан в § 11 забележката.

§ 25. Ако някой член на настоятелството не приеме длъжността по уважителни причини, или ако не изпълнява длъжността си или я изпълнява небрежно, Министерството на външните работи и на изповеданията по донесение на мюфтията го уволнява и замества по реда указан в § 11 забележката.

§ 26. Ако настоятелството със своите действия нарушива разпорежданията на този устав и

ощетява интересите на общината, Министерството на външните работи и на изповеданията, по предложение на мюфтията или на инспектора при въроизповедния отдел, назначава друго настоятелство по реда указан в § 11 забележката.

§ 27. Настоятелствата се сношават с Министерството на външните работи и на изповеданията посредством съответния мюфтия.

§ 28. Всяко настоятелство има печат и бланка с държавен герб и надпис на български „Мюсюлманска вероизповедна община“ с. или гр.“

г) Бюджет на вероизповедната община.

§ 29. Финансовата година на вероизповедната община почва от 1 януари и свършва 31 декемврий. За всяка финансова година настоятелството съставлява бюджето-проект за приходите и разходите на общината.

§ 30. До 15 октомврий настоятелството на общината приготвява и приема бюджето-проекта за идната година, който в три екземпляра изпраща на съответния мюфтия. Последният преглежда бюджето-проекта и най-късно до 31 октомврий го изпраща при свое мотивирано мнение в Главното мюфтийство, което най-късно до 15 ноемврий с мотивиран доклад го изпраща в Министерството на външните работи и на изповеданията за утвърждение.

Единият екземпляр от утвърдения бюджет остава в Министерството, другият при Главното мюфтийство, а третия се връща на настоятелството за изпълнение.

§ 31. Ако Министерството не утвърди бюджета, поради опущения и неправилности в него,

връща го на настоятелството за повторно разглеждане и поправяне или пък ако времето е на преднало, само изправя опущенията и неправилностите и след това ги утвърждава.

Ако новият бюджет не се утвърди до края на м. януари, до утвърждението му остава в сил стария бюджет.

§ 32. Всяка сума от бюджета се употребяват само за определената цел. Нито една сума не може да се пренесе от един параграф за посрещане разходи по друг параграф.

Забележка: Сумите за издръжка на частните мюсюлмански училища в общината се записват на разход и се турят на разположение на съответното мюсюлманско училищно настоятелство.

§ 33. Ако в течение на бюджетната година сумата по някой § се укаже недостатъчна, тя може да се попълни от § „Запазен фонд“, който не трябва да надминава 5 на сто от общата сума на бюджета. Сумата от този § може да се пренесе в други параграфи по разхода само по решение на настоятелството, въз основа на мотивирано писмено изложение на секретар касиер.

От § „Запазен фонд“ не могат да се увеличават параграфите за издръжане личния състав на служащите при настоятелството, джамиите и богоугодните заведения, както и § „непредвидени разходи“.

§ 34. От излишеците по бюджета на вероизповедната община 80% се взимат за фонда на тая община, а останалите 20% служат за общ фонд на мюсюлманското вероизповедание в България.

Сумите по тия фондове се внасят в Българската народна или Земеделска и К. банка или с

тях се купуват български държавни ценни книжа.
Приходите на общинския фонд се изразходват за подпомагане на бедни, сираци и пр. и пр. в района на общината.

Разходването на приходите от тоя фонд става с мотивирано решение на настоятелството, утвърдено от респективния мюфтия.

д) Каса и отчетност на настоятелството:

§ 35. Всяко настоятелство предвижда в бюджета си 10% от общите приходи в полза за фонда „Духовенство и вакъфи“ при Главното мюфтийство.

§ 36. Секретар-касиерът прибира приходите и произвежда и оправдава разходите, съгласно бюджета на вероизповедната община.

§ 37. Лицето, което изпълнява касовата служба на общината, било то член на настоятелството или не, представлява гаранция пред него в размер и вид каквото настоятелството предвиди.

Гаранцията се съхранява у председателя на общината и се освобождава, по постановление на настоятелството, утвърдено от респективния мюфтия.

§ 38. В касата на селска вероизповедна община не могат да се държат по-вече от 3,000 лева а на градска по-вече от 5,000 лева. Останалите приходи се внасят в клоновете и агентурите на Българската народна или Земеделска и К. банки на текуща лихвена сметка.

§ 39. Секретар-касиерът се грижи за правилното навременно събиране на приходите и законно съобразното произвеждане на разходите.

§ 40. Всяка постъпила в касата сума се записва, в присъствието на вносителя и в квитационната книга, която съдържа две отделни части:

кочан, който остава в книгата и квитанция, която се отрязва и дава на вносителя.

§ 41. Никакъв разход не може да се извършва без съгласието на председателя на настоятелството.

Платежните заповеди, както и всички други парични книжа, се подписват от председателя и приподписват от секретар-касиера.

§ 42. Всички разходи по бюджета на вероизповедната община се оправдават с редовни оправдателни документи. Тия документи подлежат на същия гербов сбор и имат същата форма, както държавните.

§ 43. Инспекторите при Министерството на финансите произвеждат ревизии по отчетността на настоятелството, всякога, когато това се наимери за нужно.

§ 44. Най-малко веднаж за всяко тримесечие настоятелството проверява касата на общината. За всяка забелязана нередовност и неправилност по приходо-разхода, настоятелството изисква от секретар-касиера нуждните обяснения и излага резултата от проверката с постановление.

§ 45. Настоятелствата са длъжни да съставляват ежегодно в три екземпляра главния отчет на операциите си по приходо-разхода през изтеклото бюджетно упражнение и най-късно до 15 април да представят чрез мюфтиите единия екземпляр на Министерството на външните работи и на изповеданията заедно с един заверен опис и всички оправдателни документи по прихода и разхода за одобрение, вторият екземпляр се изпраща на Главното мюфтийство, а третия екземпляр се задържа в настоятелството.

§ 46. За разходи, извършени не според наредбите на този устав, отговарят солидарно лицата, които са решили или одобрили извършването им, заедно с касиера.

е) Канцелария на вероизповедната община.

§ 47. Всяко настоятелство има своя канцелария, която се управлява под надзора на председателя от секретар-касиера на настоятелството.

Секретар-касиерът държи протоколите на настоятелството, води входяща и изходяща преписка и я групира в дела; пази печата, делата и архивата на настоятелството, и отговаря за нередовностите в канцеларията.

Забележка: Всички изходящи писма се подписват от председателя или нееговия заместник и секретар-касиера, телеграмите се подписват само от председателя.

ГЛАВА III.

Свещенослужители и служители при молитвените домове.

§ 48. Всяка вероизповедна община трябва да издържа според големината, средствата и нуждите си свещенослужители и служители при джамиите.

§ 49. Свещенослужители в мюсюлманското вероизповедание са: имамът, хатибът, мюезинът и вайзът, а служители — каюмите, тюрбедарите и пр.

§ 50. За да бъде някой назначен за свещенослужител трябва:

1) да притежава свидетелство за завършен курс на медресе, или най-малко да отговаря на условията предвидени в § 51 от този устав;

- 2) да е български поданик;
- 3) да е грамотен;
- 4) да не е под следствие; да не е осъждан и лишаван от граждansки и политически права;
- 5) да е с непорочно поведение;
- 6) да се ползва с почит, уважение и доверие между съверниците си;
- 7) да не страда от някоя психическа или заразна болест (свидетелство от лекар на държавна служба);
- 8) да няма никакви външни физически недостатъци;
- 9) да е навършил поне 21 година;
- 10) да е издържал надлежен изпит пред особена комисия при Главното мюфтийство назначена от Министра;
- 11) да е отбил военната си или трудова повинност.

Забележка:

- a) Кандидатите с завършен курс на медресе се освобождават от изпит;
- b) На изпитите присъства като делегат на Министерството на външните работи и на изповеданията съответния инспектор.

§ 51. Кандидатите за свещенослужители предлагат следния изпит:

a) Имамите и хатибите поставят знакове върху четири най-малко от пет реда из книгата „халеби“, съдържанието на което предават писмено на турски език. Всяки кандидат отговаря на 5 въпроси по религиозната юриспруденция относящи се до богослужението и бракосъчетанието, и на 3 въпроси по богословието и теджевида. При това всяки кандидат за имамин и хатибин произнася

един „ашри-шериф“ от корана и се внимава о колко той спазва интонацията изисквана от теджевида;

b) на мюезините се задават няколко въпроса о религиозната юриспруденция, относящи се до юезинството. При това, всеки кандидат произвся по един „ашри-шериф“ от корана и се внимава до колко той спазва интонацията изисквана г теджевида;

b) Ваизите поставят знакове върху четири най-малко от 10 реда из книгата „халеби“ и го ревеждат на турски. Те отговарят и на три въпроси от религиозната юриспруденция, относително богослужението и на три други от корана.

Забележка I. При конкурсния изпит между имамин, хатибин, мюезин и пр. ако се укаже двакъв успех между тях, предпочита се изпита в „хадъфъз“.

Забележка II. Свещенослужителите полагат изпит и по приложение на общите закони: в лицата и за градските и селски общини, сподел изработената за целта кратка програма.

Забележка III: Заедно с заявлението на изпита си, всеки кандидат внася 400 лева изпитна такса, от която 100 лв. са за изпитната комисия, останалите 300 лв. са в полза на Държавното ъкровище.

§ 52. Изпитната комисия съставя протокол за резултата на изпита, като обозначава успеха и всеки кандидат по отделно. Препис от тоя протокол се изпраща в Министерството на външните работи и на изповеданията за утвърждение. Възнова на същия протокол Министерството придава специални свидетелства за правоспо-

собност и ги препраща чрез Главното мюфтийство на правоимеющимите.

§ 53. Не се допуска назначаване на джамийски свещенослужител или служител, без да има вакантно място за такъв.

§ 54. Когато се появи вакантно място за свещенослужител, бива назначаван този от кандидатите, който отговаря на условията на §§ 50 и 51 от настоящия устав. Ако всички кандидати отговарят на поменатите условия подлагат се на конкурсън изпит пред изпитната комисия в състав: председател мюфтията и членове — председателя на джамийското настоятелство в града и трима учени (улеми) от областта. Вакантното място получава лицето, което спечели изпита. При еднакъв успех, предпочита се синът на бившия притежател на длъжността.

Въпросите ще се пишат в ясно на изпитните листове, а отговорите в ляво. За всяки въпрос всяки член от изпитната комисия поставя бележка. За успеха се взема средната бележка. За всяки изпит се съставя подробен протокол, в който се показва по отделно успеха на всеки кандидат. На основание на този протокол мюфтията издава нуждното мюраселе и, с всички книжа на издържалия изпита, изпраща го в Главното мюфтийство за утвърждение, след което последното препраща цялата преписка в Министерството на външните работи и на изповеданията. Последното издава удостоверение на назначения свещенослужител и чрез мюфтията го изпраща на правоимеющимия.

Забележка: Изпитната комисия се назна-

чава и поканва от мюфтията, където изведе изпита.

• § 55. Службата на изпитната е четна. Всяки кандидат, обаче, внася за всяки член на комисията и 200 на училището „Нюваб“. Спечеливши и назначен на вакантната длъжност в полза на Съкровището, 200 лева, които внася в Българската народна банка и издръжка на фонда „Духовенство и Главното мюфтийство“.

Удостоверилието, което Министерството на външните работи и на изповеданията правоимеющимия, с изключение на германския, се освобождава от всяка друга тълкування.

Забележка: В Главното мюфтийство води особена книга за движението на служителския персонал.

§ 56. Когато някоя длъжност остане вакантна, тя се дава на онова според вакъфнамето име право да я заема. За джамийски длъжности, които са вакъфнаме се произвежда конкурсън, реда указан в § 51 на този устав.

§ 57. Когато един притежател на длъжност без вакъфнаме умре, бе пълнолетен син, или такъв има, но той не е зает със свещенослужителски изпит, се дава на непълнолетния син, който чай до пълнолетието си и издръжка изпит се замества от трето лице, когато се извърши с успех конкурсният изпит.

Ако умрелият оставил няколко мю-

нове, длъжността се задържа за най-възрастния между тях.

§ 58. Когато притежателът на няколко джамийски длъжности, които се дават без вакъфнаме, умре и остави пълнолетни и непълнолетни синове, в такъв случай се постъпва по следния начин: след като се даде чрез конкурсен изпит на всяки от пълнолетните синове по една от тия длъжности, останалата длъжност се дава на непълнолетния, или, ако са повече такива, на най-възрастния измежду тях. Ако пълнолетните синове не сполучат да издържат конкурсния изпит, или след като са го издържали останат още длъжности незаети, в такъв случай на непълнолетните се раздават, по жребие, по една от най-доходните длъжности. Ако синът е само един след като му се даде най-доходната длъжност, останалите длъжности се раздават, чрез конкурсен изпит, на външни лица.

§ 59. Не могат да се дават на едно и също лице длъжности, извършването на които трябва да става едновременно или в различни времена, но на далечни разстояния — в един и същи град.

§ 60. Непълнолетните, които продължават своето учение и джамийските длъжности на които изпълняват други лица, като тяхни заместници могат да си поискат длъжността след като издържат изисквания конкурсен изпит и то така: мюезините са длъжни да издържат този изпит до 21-та годишна възраст; а имамите, хатибите и вазизите до 25-та годишна възраст.

Забележка: Всъпилите в длъжност духовни лица се ползват от привилегиите на закона за въоръжените сили.

§ 61. Ония от горепосочените лица, които като достигнат 15-годишната си възраст, не продължат своето учение или, макар, че продължават учението си, са пропустнали без законни причини да държат изпита в гореопределените срокове; или пък, които са се явили на конкурсен изпит но не са могли да го издържат, изгубват длъжността, която до тогава се е считала условно тяхна. В такъв случай длъжността се дава на лицата, които са издържали с успех изпита.

Забележка: Лицата, които заместват някой непълнолетен в длъжността му, смятат се същевременно за негови настойници по отношение на тая длъжност. За всички свои действия по изпълнение длъжността те носят отговорностите предвидени за настойника в Закона за настойничеството. З заплата, предвидена за изпълнението на тая длъжност, се разпределя по наполовина между непълнолетния и лицето, което го замества.

§ 62. Забранено е възлагането на джамийска длъжност, която се дава без вакъфнаме, върху лица, които заемат държавна служба.

§ 63. Длъжностите на свещенослужителите са следните:

- 1) да извършват богослужението;
- 2) да венчават;
- 3) да погребват и
- 4) да извършват въобще всички други религиозни обреди и треби, предвидени в шериатските закони. Освен това те са длъжни да изпълняват служебните духовни поръчки на праяките си началници (мюфтийзе).

§ 64. Свещенослужителът не може да извърши каквато и да било треба или обред, ако

не са спазени предписанията на съответните закони.

§ 65. Никой свещенослужител не може да извърши религиозни треби и обреди на лица от друго вероизповедание, преди те да са минали по установения ред в мохамеданско вероизповедание.

§ 66. Свещенослужителят не може да откаже извършването на религиозна треба или обред на свой енориаш под какъвто и да било предлог, щом са изпълнени предписанията на законите и настоящия устав.

§ 67. Свещенослужителите нямат право да решават въпроси, които са от изключителната компетентност на мюфтията.

§ 68. Никой не може под страх на наказание предвидено в чл. чл. 450 и 460 от Наказателния закон да престъпи пределите на своите права, да си присвои самоволно духовно звание или да носи формено облекло, и друго от позволеното по шериатския правчилник. *Духовните лица, обаче, могат да носят цивилно облекло, когато не са в изпълнение на длъжността си.*

§ 69. Имамите не могат да венчават лица не-снабдени с удостоверение, че са сключили вече граждански брак и без специално разрешение на респективния мюфтия.

§ 70. Свещенослужителите не могат да извършват религиозни треби и обреди извън община в която служат, освен в случай на необходима нужда, и то с разрешение на съответния мюфтия.

§ 71. Никой свещенослужител не може да отсъствува от местослуженето си без предварително разрешение. За отсъствието до 10 дни се иска разрешение от надлежния мюфтия, до 20 дни

от Главното мюфтийство, а за отсъствие повече от това се иска разрешение от Министерството на външните работи и на изповеданията. В последния случай мюфтията трябва да посочи начина, по който ще бъде заместен в службата си отсъстващият свещенослужител, за да не пострадат интересите на поверената нему община.

§ 72. Имамите не могат да събират такси поголями от следните:

1) За свидетелство за встъпване в брак	50 лв.
2) За омиване и погребение	100 „
само за погребение	50 „
3) За венчавка	200 „

Забележка: За бедните се взема половин такса. Крайно бедните се погребват бесплатно.

§ 73. Всеки имамин е длъжен да държи по един регистър за отбелязване ражданията, женитбите и смъртните случаи на своите енорияши, като при женитбите отбелязват, кои от тях са склучени и по религиозен ред. Той е длъжен, също така да съобщава тези случаи своевременно в Мюфтийството, където се държи особен регистър за отбелязването им.

§ 74. Свещенослужители, които без законни причини се провинят в нередовно изпълнение на служебните си обязанности се отстраняват от служба.

§ 75. На осъдените за престъпление свещенослужители се отнемат възложените служби и се дават на други лица, които отговарят на предвидените на тоя устав условия.

§ 76. Службите на осъдените за нарушение свещенослужители се запазват, като ръководенето и изпълнението им се възлага на тяхни заместници, докато трае затвора на осъдения за

нарушение свещенослужител. В този случай за платата, която се предвижда за службата се разпределя по на половина между титуляра и заместника му в службата.

§ 77. Отнема се службата на свещенослужител, който върши действия несъвместими с религиозното му звание.

В този случай се прави нуждното разследване от надлежния мюфтия и рапорта по това се изпраща чрез Главното мюфтийство с мотивирано мнение в Министерството на външните работи и на изповеданията. Последното, след като получи обясненията на провиненото лице и намери обвиненията против него основателни, разпорежда за отнимането на възложената му служба и възлагането ѝ на друго лице, отговарящо на условията, съгласно този устав.

ГЛАВА IV.

Молитвени домове и богослужение.

§ 78. Всяка вероизповедна община може да има един или повече молитвени домове, според броя на населението ѝ.

§ 79. Построяване на нов молитвен дом се допуска с разрешение на Министерството на външните работи и на изповеданията. Разрешението се поисква чрез Главното мюфтийство с мотивиран доклад от съответния мюфтия, основан на постановление на настоятелството на вероизповедната община. Този доклад придружен с проектоплана на сградата, трябва да съдържа сведения за:

1) броя на мюсюлманското население в общината;

- 2) нуждите, които налагат постройката и
- 3) източниците за средствата, с които ще се построи и издържа постройката.

Проекто-планът на сградата се изпраща на Министерството на обществените сгради, пътищата и благоустройството за одобрение и утвърждане.

§ 80. Богослужението в молитвените домове е публично. Богослужение на открito и религиозни процесии се допускат с разрешение от местните административно-милиционерски власти.

§ 81. Молитвените домове служат само за извършване на религиозни трети и обреди, които стават при открыти врата. Събрания за каквато и да бъде друга цел в молитвените домове са забраняват.

ГЛАВА V.

а) Мюфтий.

§ 82. В духовно отношение мюсюлманите в България се управляват от Главен мюфтия и от мюфтии. Броят и седалищата на мюфтиите се определят от Министерството на външните работи и на изповеданията.

§ 83. Мюфтиите са духовни началници на поверените им райони и органи на Министерството на външните работи и на изповеданията и на Главното мюфтийство.

§ 84. Мюфтиите се назначават от Министерството на външните работи и на изповеданията то представление на Главния мюфтия.

Должностите на мюфтиите са:

1) Да бдят за правилното и редовно функциониране на мюфтийството;

циониране на мюсюлманската вероизповедна организация в района;

2) Да се грижат за развитието на благотворителността и за духовното и нравствено повдигане на паството си;

3) Да упражняват надзор над настоятелствата на мюсюлманските вероизповедни общини, свещенослужителите и служителите при молитвени домове в района си и

4) Да бдят и дават наставления за точното изпълнение на шериатските закони.

§ 85. Кандидатите за мюфтии трябва да отговарят на условията на Закона за държавните служители и законите на държавата.

§ 86. Мюфтиите се делят на две категории: първа и втора, по старшинство на службата и успеха на образоването им. Те получават заплата, каквато се предвижда в бюджета на Министерството на външните работи и на изповеданията.

§ 87. Мюфтиите не могат да предприемат обиколка в своя район или да излизат вън от пределите на България, без предварително разрешение на Министерството на външните работи и на изповеданията. Разрешението се поисква чрез Главния мюфтия с мотивиран рапорт.

§ 88. Мюфтиите се уволняват от Министерството на външните работи и на изповеданията, съгласно Закона за държавните служители.

§ 89. По каквото и да било въпроси, мюфтиите не могат в качеството си на длъжностни лица да се сношават с чуждестранни публични учреждения и служебни лица в или вън от България, освен посредством Министерството на вън-

шните работи и на изповеданията — за чужбина и областните управления — за вътрешността на България.

§ 90. Мюфтиите се сношават направо с Министерството на външните работи и на изповеданията и с Главното мюфтийство, а с другите областни и околовийски власти, чрез областните директори или околовийски началници.

§ 91. На сключилите граждански брак двойки, желаещи да сключат и духовен такъв, мюфтиите, съобразявайки се с шериятските закони, могат да издадат нуждното за религиозно извършване на брак разрешение. В този случай, както и за издаване разрешение от същите за извършване на други религиозни обряди, могат да се събират в полза на фонда „Нюзаб“ такси, определени от Главното мюфтийство и одобрени от Министерството на външните работи и на изповеданията.

§ 92. Мюфтиите могат да издават документи по шериатски дела и то на основание законно обгербано заявление.

§ 93. Мюфтийствата имат печат и бланки с държавен герб и надпис на български „Мюфтийство в гр. . . .“.

§ 94. За всяко нарушение на този устав, за което няма предвидено наказание в общия Наказателен закон, Главният мюфтия, мюфтиите и съдииите, както и чиновниците и служещите при тях, се подлагат на дисциплинарно наказание, съгласно Закона за държавните служители.

б) Канцеларии при мюфтийствата
§ 95. Книгите, кореспонденцията и финансите дела на мюфтийствата се водят от канцела, състояща се от секретар и разшилен.

§ 96. Мюфтийствата водят:

- 1) главна приходо-разходна книга;
- 2) квитанционна книга;
- 3) касов дневник;
- 4) инвентарна книга;
- 5) изходящ и входящ дневник;
- 6) регистър за илями, хюджети и касами и
- 7) регистър за вписване актовете по гражданско състояние.

Горните книги се прономероват, прошнуруват и подпечатват от Министерството на външните работи и на изповеданията.

§ 97. Секретарите при мюфтийствата трябва да притежават ценза предвиден в Закона за длъжностите, цензовете, заплатите и възнагражденията за държавните служители. Те представлят гаранция в Министерството на финансите посредством Министерството на външните работи и на изповеданията съгласно Закона за Б. О. П.

Гаранцията се освобождава съгласно същия закон.

§ 98. За издръжка на канцеларите и на персонала при мюфтийствата Министерството на външните работи и на изповеданията предвижда ежегодно в своя бюджет нуждите за тая цел суми.

§ 99. В края на всеки месец секретарите са длъжни да внасят месечните приходи на мюфтийствата в местните клонове на Бълг. народна банка.

Забележка I. Сумите събрани в полза на фонда за духовното училище „Нюваб“ се внасят по същия ред в Българската народна банка, като заверения препис с ведомостта за тях се изпраща на Главното мюфтийство.

Забележка II: За всяко заявление подадено

в шериатския съд се взема по 10 лева повече в полза на училището „Нюваб“. В полза на същото училище се взема и една такса в повече от всяки документ, издаден от шериатския съд. Тези суми се внасят в полза на фонда на въпросното училище по реда посочен в забележка I на този параграф.

ГЛАВА VI.

а) Главно мюфтийство.

§ 100. Главният мюфтий е духовен представител на мюсюлманското вероизповедание в България и има седалището си в София. Той се сношава с всички ведомства и власти чрез Министерството на външните работи и на изповеданията, на което е направо подчинен.

§ 101. Главният мюфтий се назначава с заповед на Министра на външните работи и на изповеданията.

§ 102. Кандидати за поста Главен мюфтий могат да бъдат мюфтийте, както и всички други лица, които отговарят на условията предвидени в § 85.

§ 103. Длъжностите на главния мюфтий са:

- 1) да бди за правилното и редовно функциониране на мюсюлманската вероизповедна организация;
- 2) да се грижи за развитието на благотворителността и за религиозното нравствено повдигане на паството си; 3) да упражнява надзор над мюфтийте и чрез тях над свешенослужителите; 4) да бди и дава наставления за точното изпълнение на шериатските закони и 5) да се грижи за подобренето на медресетата, съгласно нуждите на времето и за създаване за тях обща програма.

§ 104. Главният мюфтий не може да отстъпства от поста си нито пък да излиза от пре-

делите на страната без редовно разрешен отпуск от Министерството на външните работи и на изповеданията.

§ 105. Ако се установи, че Главният мюфтия не изпълнява добросъвестно длъжностите си и със своето действие наруши постановленията на този устав и действащите в страната закони и правила, Министерството на външните работи и на изповеданията издава заповед за неговото уволнение и за назначение на друг Главен мюфтия.

§ 106. Главното мюфтийство има печат и бланки с държавен герб и надпис на български: „Главно мюфтийство в България — София“.

§ 107. Главният мюфтия, мюфтите и съдиите при духовните съдилища, както и служителите при тях имат всички права и задължения на български държавни чиновници.

б) Канцелария на Главното мюфтийство.

§ 108. Книгите, кореспонденцията и финансовите дела на Главното мюфтийство се водят от канцелария с персонал предвиден в бюджета на Министерството на външните работи и на изповеданията.

§ 109. Началникът на канцеларията изпълнява и касовата служба на Главното мюфтийство, за което представя и надлежната гаранция, съгласно закона за Б. О. П. Той получава цялата кореспонденция на Главното мюфтийство и е отговорен за правилния ход на работите в канцеларията. Същият пази печата на Главното мюфтийство.

ГЛАВА VII.

Мюсюлмански духовни съдилища.

§ 110. При всяко мюфтийство съществува духовен съд, който се занимава с дела с чисто религиозен характер. Този съд е едноличен и съдия при него е мюфтията.

§ 111. При Главното мюфтийство има висш духовен съд, състоящ се от трима членове, — председател на този съд по право е Главния мюфтия.

§ 112. Членовете на висшия духовен съд, се назначават по предложение на Главното мюфтийство от Министерството на външните работи и на изповеданията.

§ 113. Кандидатите за висши духовни съдии трябва да отговарят на изискванията на Закона за държавните служители.

§ 114. Компетенцията и процедурата на висшите духовни съдилища се определят с правилник изработен от Главното мюфтийство и одобрен от Министерството на външните работи и на изповеданията.

§ 115. Деловодството и съдопроизводството при висшия духовен съд се води от персонала на канцеларията при Главното мюфтийство.

Заплатите на двамата членове съдии в този съд се предвиждат в бюджета на Министерството на външните работи и на изповеданията.

§ 116. Общиният надзор над мюсюлманските духовни съдилища принадлежи на Министра на външните работи и на изповеданията. Този надзор се упражнява от директора на вероизповедната Дирекция чрез съответните инспектори при същата Дирекция.

Контролът по религиозните въпроси на духовните съдилища принадлежи на Главното мюфтийство.

§ 117. Административните и милиционерски власти са длъжни да оказват на време нуждното съдействие на Главното мюфтийство, мюфтиите и съдиите при изпълнение на служебните им права и длъжности.

Вакъфи.

§ 118. Всички общински вакъфи в Царството се управляват от настоятелствата на мюсюлманските вероизповедни общини. Вакъфите, обаче, които се управляват от мютевели според учредителните им актое „вакъфнаме“, се отнемат от ръцете на последните и се предават за управление от настоятелствата съгласно условията на вакъфнаметата, а на мютевелиите настоятелството плаща предвиденото в вакъфнамето възнаграждение, като им се предоставя само правото на обикновен надзор върху тия вакъфи.

Когато някой от посочените в той параграф мютевелия умре, подаде оставка, или бъде уволнен и той не е някое от децата на учредителя на вакъфа, мютевелийството не се възлага на друго лице, а имота минава направо под управлението на настоятелството.

Решението на всички възникнали спорове по управлението на вакъфите принадлежи на Министерството на външните работи и на изповеданията.

§ 119. Всяко прехвърляне на частен или мютевелийски вакъф от мютевелията върху настоятелството на мюсюлманската вероизповедна община става в присъствието на един специален

делегат на Министерството на външните работи и на изповеданията.

§ 120. Всички мютевелии, които съгласно § 118 трябва да прехвърлят на настоятелствата управляваните от тях вакъфски имоти, са длъжни да представят отчет за времето, през което е траело това управление.

§ 121. Настоятелството не може нито да купува, нито да продава и ипотекира, нито да по строява, нито да заменя общински вакъфи, нито да сключва заеми, нито да извършва каквито и да било други юридически сделки с вакъфски имоти без предварително разрешение на Министерството на външните работи и на изповеданията. Молбата за тази цел трябва да бъде придружена с мотивирано протоколно решение, в което между другото да се изложи нуждата, която е продиктувала, а също ползата от него, средствата за покриване на разходите, сумата на която те възлизат, целта за която ще бъде употребен заема, начина и средствата за амортизацията му и прочее.

Забележка: Когато едно настоятелство издава постановление, че продажбата или замяната на вакъфски имот е в полза на вакъфа, местния мюфтий изпраща постановление с мотивирано мнение, чрез Главното мюфтийство, за съответното му разрешение от Министерството на външните работи и на изповеданията.

§ 122. Построяване, поправяне, продаване и даване под наем на вакъфи се извършва от настоятелството, съгласно закона за Б. О. П. За всичките случаи при които съгласно закона за Б. О. П. се иска разрешение, последното се дава от

Министерството на външните работи и на изповеданията въз основа на мотивирано мнение на съответния мюфтия препратено чрез Главното мюфтийство.

§ 123. Главният мюфтия е длъжен да представя в Министерството на външните работи и на изповеданията в края на всяка година сведения за завещанията и даренията направени в полза на джамиите, училищата и други благотворителни цели,

§ 124. При Главното мюфтийство съществува фонд „Духовенство и вакъфи“. Бюджета на този фонд се изготвя от Главното мюфтийство и се изпраща за утвърждение от Министерството на външните работи и на изповеданията.

Освен кредити за заплати в бюджета на фонда „Духовенство и вакъфи“ може да се предвидят и кредити за представителни и заседателни пари, за помощи и възнаграждения на служителите при главното мюфтийство.

Излишеците от бюджета на този фонд се внасят в българската народна банка в края на всяка година, за сметка на общия мюсюлмански фонд. Този фонд служи за посрещане на религиозните нужди на мюсюлманското вероизповедание.

Преходна разпоредба.

§ 125. Този устав влиза в сила след одобрението му от Министра на външните работи и на изповеданията и отменява устава за духовното устройство и управление на мюсюлманите в България от 19 май 1919 година.